

PM Rotel IX (Dnr KS 2020/238)

Promemorian - Klimatdeklaration för byggnader, DS 2020:4

Remiss från Finansdepartementet

Remisstid den 6 maj 2020

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har mottagit en remiss från Finansdepartementet om *klimatdeklaration för byggnader*.

I den remitterade promemorian lämnas förslag till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring av plan- och bygglagen. Syftet med den nya lagen är att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader genom att synliggöra denna påverkan. Förslagen i promemorian innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket.

Kravet på klimatdeklaration gäller vid uppförande av nya byggnader. Tillfälliga byggnader som är avsedda att användas i högst två år, byggnader som inte kräver bygglov enligt plan- och bygglagen, industrianläggningar och verkstäder, ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring och byggnader som inte har större bruttoarea (BTA) än 50,0 kvadratmeter föreslås undantas från kravet på klimatdeklaration. Vidare görs ett undantag för privatpersoner som på annat sätt än i näringsverksamhet uppför en byggnad.

Byggherren ska visa att en klimatdeklaration har lämnats in, eller att något av undantagen är tillämpligt, innan slutbesked kan meddelas av byggnadsnämnden i kommunen.

Klimatdeklarationen bedöms skapa förutsättningar för att åtgärder som syftar till att minska klimatpåverkan kan vidtas och på sikt leda till att utsläppen från byggsektorn minskar. Boverket bedömer enligt promemorian att en minskning av utsläppen på 20 kilo koldioxid per kvadratmeter är inom rimliga gränser utifrån tidigare studier.

Kostnaden för att upprätta en klimatdeklaration uppskattas av promemorian att uppgå till mellan 120 000 och 241 000 kronor för ett genomsnittligt flerbostadshus, vilket bedöms motsvara ungefär 0,11-0,21 procent av byggkostnaden för ett flerbostadshus. Risken att klimatdeklarationerna kan leda till ökade priser på fastigheter och bostäder bedöms i promemorian därför som liten.

I promemorian bedöms konsekvenserna för kommuner. Införandet av krav på klimatdeklaration kommer att påverka handläggningen i de kommunala byggnadsnämnderna. Byggherren måste ha visat att kravet på att upprätta en klimatdeklaration är uppfyllt för att kommunen ska kunna bevilja ett slutbesked.

Boverket ska föra register över inlämnade klimatdeklarationer och Boverket föreslås vara tillsynsmyndighet.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret har med anledning av den korta remisstiden valt att svara med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget till klimatdeklaration ligger i linje med stadens budget för år 2020 och förslaget till *Miljöprogram 2020-2023*. Kontoret anser också att det är av stor vikt att kraven på deklaration utformas så att arbetsinsatsen och kostnaderna inte blir för omfattande.

Exploateringskontoret anser att förslaget ligger väl i linje med stadens ambition att minska klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn och ser därför positivt på att klimatdeklarationer införs. Kontoret lyfter att det behövs ett nationellt beräkningsverktyg av utsläpp för att kunna beräkna utsläppen inom klimatdeklarationer.

Miljöförvaltningen lyfter att staden i Norra Djurgårdsstaden har ett projekt för att beräkna klimatutsläpp från nybyggnation. En erfarenhet från detta projekt är att kompetensen att beräkna klimatpåverkan skiljer sig kraftigt mellan byggherrar. Förvaltningen menar att Boverket måste bygga en kvalitetssäkrad databas för klimatberäkningar om klimatdeklarationerna ska bli tillförlitliga.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att det i förslaget saknas en beskrivning av hur byggherrar ska visa för en kommun att en klimatdeklaration är inlämnad. Saknas detta vid implementering av systemet riskerar detta att bli en flaskhals i byggprocessen. Kontoret menar att detta borde gå att lösa med hjälp av digitala lösningar.

Stockholms Stadshus AB anser att lagförslaget kommer kunna bidra till en minskning av klimatpåverkan från byggskedet. Bolaget anser även att det är positivt att det skapas ett gemensamt regelverk för byggbranschen vad gäller upprättande av klimatkalkyler för byggskedet.

Mina synpunkter

Stockholms stad har sedan många år höga ambitioner i miljö- och klimatarbetet. I stadens nya miljöprogram för 2020-2023 läggs ett extra fokus på klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn då byggprocessen bidrar till en stor del av en byggnads klimatpåverkan. Jag är därför mycket positiv till att regeringen nu presenterat ett förslag om klimatdeklarationer för byggnader.

Stockholms stad har under flera år haft försök med att beräkna nybyggnationens klimatpåverkan, exempelvis i Norra Djurgårdsstaden i Stockholm. Erfarenheterna därifrån, precis som flera av stadens interna remissinstanser lyfter, visar att det är en

komplex process att beräkna dessa utsläpp. Ett nationellt verktyg för detta med Boverket som tillsynsmyndighet välkomnas därför. Jag vill dock uttrycka att kan finnas anledning att se över om undantaget för byggnader på totalt 50 kvm ska kunna utökas för att gälla även större byggnader.

Jag vill vidare lyfta vikten av att synliggöra vilka delar i byggskedet som påverkar mest för att kunna ställa rätt krav för att minska klimatavtrycket från byggskedet, även tidigt i planeringsprocessen. Jag vill också understryka, såsom stadens stadsbyggnadskontor sagt i sitt remissvar, att klimatdeklarationerna inte ska bli en flaskhals i byggnadsprocessen och således orsaka onödiga förseningar eller omfattande kostnader för kommuner i form av exempelvis en tung administrationsbörda. Det är därför viktigt att systemet utformas på ett sätt som är lätthanterligt, tydligt och begripligt för såväl byggaktörer som kommuner.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 29 april 2020

KATARINA LUHR

Bilaga

Promemorian - Klimatdeklaration för byggnader, DS 2020:4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Kadir Kasirga (S) enligt följande.

Klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn i Sverige är mycket stor. Det syns dock inte i Stockholms statistik eftersom en stor del av utsläppen kommer från tillverkningen av byggmaterial. För att minska utsläppen är det därför viktigt att se klimatpåverkan från hela byggnadens livscykel, och inte endast fokusera på byggnadens driftsfas.

Vi välkomnar finansdepartementets förslag som syftar till att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader genom att synliggöra denna påverkan. Förslaget bedöms skapa förutsättningar för åtgärder som minskar klimatpåverkan och utsläppen från byggsektorn.

Socialdemokraterna föreslog i en motion att staden ska ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor och att staden ska ställa klimatkrav ur ett livscykelperspektiv vid upphandlingar av byggnader. Trots att ansvarigt borgarråd skrev att hon höll med om att utsläppen från byggsektorn måste minska så avslog majoriteten förslaget när det behandlades i kommunfullmäktige tidigare i år. Det är glädjande att majoriteten nu ändrat åsikt och instämmer i regeringens förslag om klimatdeklarationer som ser till hela byggprocessen.

Föredragande borgarråd hänvisar till förslaget till miljöprogram som hon menar lägger ett extra fokus på klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn. Samtidigt är det endast fossilfria byggarbetsplatser som nämns, men inte fossilfri byggsektor. Det innebär att 80 procent av byggskedets klimatpåverkan inte innefattas, eftersom 80 procent av utsläppen kommer från materialtillverkningen och alltså inte från byggarbetsplatsen. Vi har länge drivit att fokus på utsläppsminskningar inte får begränsas till själva byggarbetsplatsen eller driftsfasen, utan istället omfatta hela byggprocessen.

I sitt remissvar på motionen skrev miljö- och hälsoskydds nämnden att staden bör ställa krav på klimatpåverkan uttryckt som kilo koldioxidutsläpp per kvadratmeter BTA. De menar att redan inom det närmsta året bör stadens egna bolag samt byggande förvaltningar sätta nivåer som bedöms rimliga att uppnå. Efter ytterligare något år av erfarenheter och utvecklande av det så kallade BM-verktyget (klimatberäkningsverktyg), kan krav sättas både vid stadens egna projekteringar och vid tecknande av markanvisningsavtal med externa byggherrar. Detta är skarpare förslag än vad som står i förslaget till nytt miljöprogram och ny klimatstrategi.

Det är bra att majoriteten är mycket positiv till regeringens förslag. Men det räcker inte med att välkomna när andra gör bra saker. Höj ambitionsnivån i stadens miljöprogram så att hela byggnadens livscykel omfattas, även byggskede och materialval.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stad har mottagit en remiss av en promemoria från Finansdepartementet om *klimatdeklaration för byggnader*.

I den remitterade promemorian lämnas förslag till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring av plan- och bygglagen. Syftet med den nya lagen är att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader genom att synliggöra denna påverkan. Förslagen i promemorian innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket.

Kravet på klimatdeklaration gäller vid uppförande av nya byggnader. Tillfälliga byggnader som är avsedda att användas i högst två år, byggnader som inte kräver bygglov enligt plan- och bygglagen, industrianläggningar och verkstäder, ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring och byggnader som inte har större bruttoarea (BTA) än 50,0 kvadratmeter föreslås undantas från kravet på klimatdeklaration. Vidare görs ett undantag för privatpersoner som på annat sätt än i näringsverksamhet uppför en byggnad.

Byggherren ska visa att en klimatdeklaration har lämnats in, eller att något av undantagen är tillämpligt, innan slutbesked kan meddelas av byggnadsnämnden i kommunen.

Klimatdeklarationen bedöms skapa förutsättningar för att åtgärder som syftar till att minska klimatpåverkan kan vidtas och på sikt leda till att utsläppen från byggsektorn minskar. Boverket bedömer enligt promemorian att en minskning av utsläppen på 20 kilo koldioxid per kvadratmeter är inom rimliga gränser utifrån tidigare studier.

Kostnaden för att upprätta en klimatdeklaration uppskattas av promemorian att uppgå till mellan 120 000 och 241 000 kronor för ett genomsnittligt flerbostadshus, vilket bedöms motsvara ungefär 0,11-0,21 procent av byggkostnaden för ett flerbostadshus. Risken att klimatdeklarationerna kan leda till ökade priser på fastigheter och bostäder bedöms i promemorian därför som liten.

I promemorian bedöms konsekvenserna för kommuner. Införandet av krav på klimatdeklaration kommer att påverka handläggningen i de kommunala byggnadsnämnderna. Byggherren måste ha visat att kravet på att upprätta en klimatdeklaration är uppfyllt för att kommunen ska kunna bevilja ett slutbesked.

Boverket ska föra register över inlämnade klimatdeklarationer och Boverket föreslås vara tillsynsmyndighet.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret har valt att svara med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2020 framgår att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet att förverkliga Parisavtalets målsättningar inom klimatarbetet. Stadens egna verksamheter ska gå före och visa vägen i arbetet mot en klimatsmart och hållbar stad.

I det remitterade förslaget till *Miljöprogram 2020-2023* är ett av de prioriterade långsiktiga målen ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040. Ett etappmål till 2023 är minskad klimatpåverkan från konsumtionen, och här pekas utsläpp orsakade av byggprocessen ut som en viktig del. Som exempel på åtgärd för att nå målet anges att utveckla klimatberäkningar för nyproducerade byggnader.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget till klimatdeklaration för byggnader ligger i linje med kommunfullmäktiges budget 2020 och förslaget till *Miljöprogram 2020-2023*. Förslaget till klimatdeklaration för byggnader väntas enligt promemorian ha goda effekter på minskad klimatpåverkan från byggprocessen.

Stadsledningskontorets anser dock att det är av stor vikt att kraven på deklaration utformas så att arbetsinsatsen och kostnaderna inte blir för omfattande. Staden har stora utmaningar med höga mål för bostadsbyggandet och strävar efter effektiva processer där kostnaden för nya byggnader behöver hållas nere.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen av promemorian *Klimatdeklaration för byggnader* DS 2020:4 besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret konstaterar att det remitterade förslaget ligger väl i linje med Stockholms stads ambitioner och de åtgärdsförslag för minskad klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn som presenteras i remissversionen av Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 och klimathandlingsplan 2020-2023. Exploateringskontoret anser därför att det är bra om ett nationellt styrmedel för klimatdeklarationer införs. För att nå det nationella målet om nollnettoutsläpp år 2045 behöver samhället ställa om i en mer hållbar riktning. Bygg- och anläggningssektorn står för en betydande del av de inhemska växthusgasutsläppen och krav på klimatdeklarationer kommer öka kunskapen om hur klimatpåverkan under byggskedet kan minska.

I Norra Djurgårdsstaden har klimatberäkningar för byggnader testats. Resultaten som erhållits är svåra att jämföra. Exploateringskontoret anser att ett nationellt och kvalitetssäkrat beräkningsverktyg är en nödvändighet för att få jämförbara resultat och en förutsättning för att på sikt kunna ställa gränsvärden för klimatpåverkan. Utvecklingen av verktyget bör göras tillsammans med byggbranschen. Beräkningsmetodikerna bör vara enkel samtidigt som produktspecifik data behöver finnas tillgänglig. Beräkningsverktyget behöver vara fritt tillgängligt för att inte påverka konkurrensen mellan aktörer av olika storlek negativt.

Stockholms stad planerar för en kraftig utbyggnad. Målet om 140 000 klimatsmarta bostäder till år 2030 är högt prioriterat. Exploateringskontoret befarar att krav på klimatdeklaration för att erhålla slutbesked kommer att öka kommunens handläggningstider. Kontoret ser därmed en potentiell konflikt mellan målsättningen om tillgången på nya bostäder och förslaget om att kommunens byggnadsnämnd ska ansvara för kontroll av att

byggherren upprättat och lämnat in klimatdeklarationer. Möjligheten till interimistiskt slutbesked öppnar upp för ibruktagande av bostäderna, men riskerar att öka antalet öppna ärenden hos byggnadsnämnden.

Boverket föreslås som tillsynsmyndighet över innehåll och kvalitet i klimatdeklarationer vilket exploateringskontoret ser positivt på. Boverket har redan tillsynsansvaret över energideklarationer och det finns samordningsfördelar med att lägga tillsynsansvaret över de båda deklarationerna på samma myndighet. Under informationsinsamlingsperioden behöver myndigheten ha en utarbetad plan för hur informationen från stickprovskontrollerna ska hanteras och bidra till utformningen av en eventuellt kommande ökad styrning.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att krav på klimatdeklarationer för nyproducerade byggnader införs. Vid nyproduktion av byggnader, med de energikrav som staden ställer i markupplåtelseavtal vid byggande på stadens mark, 55 kWh/m² relativt Boverkets nationella krav 80 kWh/m², är klimatpåverkan ungefär lika stor från byggmaterial och byggprocessen som från driften av byggnaden under femtio år. Stockholms stad har i stadsutvecklingsprojektet Norra Djurgårdsstaden påbörjat ett utvecklingsarbete med att begära in beräkningar av klimatpåverkan från byggmaterial och byggprocess.

Förvaltningens erfarenhet från Norra Djurgårdsstaden är att kompetensen att beräkna klimatpåverkan från byggprocess och byggmaterial varierar stort mellan olika byggherrar. Genom att ett nationellt krav införs kommer kompetensen inom beräkningsmetodik att byggas upp inom hela branschen. En förutsättning för deklarationernas kvalitet är, som Boverket föreslår, att en nationell kvalitetskontrollerad databas för beräkningar byggs upp.

Förvaltningen tillstyrker Boverkets förslag men lämnar nedan synpunkter på hur det fortsatta arbetet kan förbättras.

Införandet av klimatdeklaration

Boverkets förslag:

Inledningsvis föreslås kravet gälla från den 1 januari 2022 för flerbostadshus och lokaler och två år senare även för övriga byggnader och småhus. Vidare föreslås att de byggnadstyper som undantas från kravet på energideklaration också undantas från kravet på klimatdeklaration med skälet att det blir tydligt för byggherre och fastighetsägare vilka som omfattas av krav på klimat- och energideklaration.

Boverket bedömer att det är centralt att det finns grundläggande klimatdata som är öppet tillgängliga och att staten bör finansiera framtagandet av en nationell databas med generiska klimatdata för byggsektorn. Om den slutliga klimatdeklarationen baseras på generiska klimatdata ska man använda data från den nationella databasen.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen bedömer att det inte torde vara svårare eller dyrare att klimatdeklarera övriga byggnader såsom småhus än att deklarerat flerbostadshus och lokaler. Förvaltningen föreslår därför att samma krav som gäller flerbostadshus och lokaler även ska gälla småhusindustrin, så att samma kompetens byggs upp inom denna del av byggbranschen. Förvaltningen anser således att kravet för att deklarerat småhus inte ska senareläggas två år. Boverket föreslår att byggnader som omfattas av undantag av energideklaration även ska omfattas av undantag från klimatdeklaration. Förvaltningen delar inte Boverkets uppfattning eftersom klimatpåverkan från byggfasen inte kan jämföras med energianvändningen i driftfasen.

Förvaltningen konstaterar att det ska vara bindande att använda data från den nationella databasen som ska innehålla EPD2:er (Environmental Product Declaration) och inte enbart

generiska klimatdata. Förvaltningen föreslår att i första hand ska verkliga data användas. I de fall då det inte går att få fram verkliga data (EPD), kan generiska data användas. Detta därför att olika kvaliteter av samma material kan ha stora skillnader i klimatpåverkan. Dessa skillnader blir bara redovisade om standardiserade EPD:er används.

Byggnader som omfattas av kravet

Boverkets förslag:

Boverket föreslår att krav på klimatdeklaration ska gälla vid uppförande av byggnader, dock med vissa undantag. Följande byggnader föreslås bli undantagna kraven på klimatdeklaration:

1. Tillfälliga byggnader som är avsedda att användas högst två år.
2. Byggnader som inte kräver bygglov enligt 9 kap.6,7 och 15 §§ plan- och bygglagen.
3. Industrianläggningar och verkstäder.
4. Ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring.
5. byggnader som inte har större bruttoarea än 50,0 kvadratmeter bruttoarea.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen föreslår att undantaget för byggnader beskrivna under punkt 1 tas bort. Det byggs ett stort antal byggnader som är avsedda för tillfällig användning, men som sedan används under betydligt längre tid. Klimatpåverkan från dessa byggnader i byggfasen kan jämföras med klimatpåverkan från andra byggnader som är avsedda för permanent användning.

För punkt 3 (Industrianläggningar och verkstäder) föreslår förvaltningen att Boverket inför en nedre gräns för användning av byggmaterial med hög klimatpåverkan, exempelvis betong och stål, så att större industrianläggningar omfattas av kravet på klimatdeklarationer.

Däremot kan undantaget för byggnader beskrivna under punkt 2, 4, och 5 kvarstå.

Klimatdeklarationens innehåll och omfattning

Boverkets förslag:

Klimatpåverkan bör beräknas utifrån GWP (Global Warming Potential) och redovisas i enheten kg koldioxidekvivalenter. GWP är ett mått på klimatpåverkan som innefattar potentiella bidrag till växthuseffekten från växthusgaser. Klimatpåverkan inkluderar därmed den sammantagna effekten av utsläpp av växthusgaser, inte enbart koldioxid. Exakt vad som inräknas i GWP bestäms av hur GWP har beräknats i de klimatdata för enskilda produkter, bränslen m.m. som ligger till grund för klimatdeklarationen för en byggnad. I klimatdeklarationen bör beräknad klimatpåverkan anges som kilogram koldioxidekvivalenter per kvadratmeter.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen vill påpeka att vid beräkningen av ett enskilt byggprojekt, kommer resultatet att variera beroende på vilken standard som ligger till grund av framtagande av EPD:er. Detta i sig gör att resultaten kan vara ojämförbara. Förvaltningen förslår därför att en standardisering för EPD:er införs.

Vidare föreslår förvaltningen att beräknad klimatpåverkan skall anges som kilogram koldioxidekvivalenter per kvadratmeter BTA. Med BTA ingår även ytor som inte är uppvärmda såsom t.ex. kallgarage och icke uppvärmda källare. Med BTA täcks klimatpåverkan från materialet för dessa konstruktioner in i klimatberäkningarna till skillnad mot om A-temp. används.

Klimatdeklarationens innehåll och omfattning

Boverkets förslag:

Klimatdeklarationen bör ge information om byggnaden som klimatdeklarationen avser, vilken fastighet byggnaden tillhör, uppgifter om byggherrens person- eller organisationsnummer, namn och adress och klimatpåverkan från byggnaden.

Det finns behov av att klimatdeklarationen innehåller uppgifter som möjliggör bedömning och granskning vid tillsyn av deklarationens resultat och kvalitet. Samtidigt bör deklarationen utformas pedagogiskt för att förenkla tolkning och förståelse av deklarationen för olika typer av målgrupper. Information av både generell och bygg nadspecifik karaktär kan behövas för att möjliggöra detta. Klimatdeklarationen kommer innehålla uppgifter om byggnaden och byggnadens olika delar såsom användningsområde, antal våningar, area m.m. Vissa tekniska uppgifter kan också vara relevant såsom periodiskt underhåll och tekniska livslängder för olika delar av byggnaden.

Dessutom bör klimatdeklarationen innehålla uppgifter om vilken fastighet som byggnaden tillhör, uppgifter om ansvarig byggherre för att möjliggöra tillsyn samt information om byggnadens klimatpåverkan under byggskedet.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen föreslår att klimatdeklarationen även ska redovisa om klimatdeklarationen upprättats med generiska eller produktspecifika EPD:er. Dessutom ska klimatdeklarationen innehålla information om vilket beräkningsverktyg som användes vid framtagandet av resultatet. Det ska också framgå vilka byggdelar och vilka byggmaterial som deklarerats.

Klimatdeklarationens innehåll och omfattning

Boverkets förslag:

Klimatpåverkan kopplad till markarbeten (såväl materialåtgång som själva arbetet med schaktning och fyllning) föreslås heller inte ingå i detta skede.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen påpekar att markarbeten har en stor klimatpåverkan och därför bör klimatpåverkan från markarbeten särredovisas.

Klimatdeklaration blir ett krav för att få slutbesked.

Boverkets förslag:

Boverket föreslår att genomförandet av de beräkningar och analyser som ligger till grund för klimatdeklarationen bör genomföras tidigt och genomgående under byggprocessen.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen instämmer i att analyser bör genomföras tidigt och genomgående under byggprocessen. Förvaltningen föreslår därför att klimatdeklarationen ska genomföras för första gången i samband med bygglovsansökan. Detta i sig kan göra det möjligt att påverka valet av byggmaterialen medan projektering fortfarande pågår. Förvaltningen föreslår därför att klimatdeklarationen bör granskas av den kommunala nämnd som ansvarar för bygglov. Detta, just för att kunna föra en diskussion med byggherrar om alternativa konstruktioner och material i ett tidigt skede.

Boverket ansvarar för tillsyn av innehållet i klimatdeklarationen

Boverkets förslag:

Tillsynsansvaret för klimatdeklarationens kvalitet och riktighet föreslås ligga på Boverket.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ser positivt på att Boverket ansvarar för klimatdeklarationens kvalitet och riktighet. Förvaltningen anser att det bör förtydligas vilka krav på indata i form av emissionsfaktorer och omräkningsfaktorer som ska gälla för klimatdeklarationerna. Förvaltningen vill också se ett förtydligande på hur stor täckningsgrad beräkningen ska ha, d.v.s. hur stor andel av ingående mängd material som ska klimatberäknas.

Alternativa utformningar av krav på klimatdeklaration

Boverkets förslag:

Boverket har övervägt om det behöver regleras vem som upprättar och redovisar klimatdeklarationen t.ex. genom ett system med särskilt certifierade personer.

Miljöförvaltningens synpunkter:

Förvaltningen föreslår att klimatdeklarationer ska tas fram för bygglov samt slutbesiktning. Kraven och syftet med dessa deklarerationer skiljer sig åt. Deklarationen vid bygglov tas fram som en teknisk beskrivning och bör kunna utföras av alla typer av projektörer och arkitekter, vid detta skede bör ingen certifiering krävas. För den slutliga klimatdeklarationen som upprättas med relationsritningar som underlag bör en certifierad person ansvara för deklarerationen för att säkerställa fullgod kvalitet.

Konsekvenser för Stockholms stads verksamheter

Boverket har uppskattat kostnaderna för genomförandet av klimatdeklarationer. Förvaltningen bedömer att förslaget kommer att innebära högre kostnader för stadens bolag och högre arbetsbelastning för miljösamordnare inom bolagen. För stadens verksamheter har Energicentrum möjlighet att bistå bolagen med expertis och stöd i arbetet med att utföra klimatberäkningar på byggnadsmaterial. Energicentrum driver för närvarande ett pilotprojekt med finansiering av Energimyndigheten för att vidareutveckla ett verktyg för beräkningar av klimatpåverkan från byggnadsmaterial i flera objekt inom staden.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret är i huvudsak positivt till syftet med föreslagen ny lagreglering. Kopplingen mellan klimatdeklaration och utfärdandet av ett slutgiltigt slutbesked bedöms medföra att mer beslut krävs från kommunen i form av interimistiska slutbesked för att byggnader ska kunna tas i bruk.

Förslaget saknar beskrivning av hur en byggherre ska kunna visa att klimatdeklarationen är inlämnad till kommunen. Utan en effektiv och snabb lösning på detta så finns en risk att det blir en flaskhals för det slutgiltiga slutbeskedet då kommunen blir beroende av boverkets information kring klimatdeklarationen och att den uppdateras frekvent och skyndsamt. Denna risk bör dock kunna elimineras genom digitala lösningar i form av automatiska kvittenser eller liknande som måste vara på plats vid eventuell implementering av förslaget.

Stadsbyggnadskontoret föreslår istället att Boverket ska följa upp att klimatdeklarationen påbörjas och avslutas i god tid i ett projekt som en del av deras uppdrag och inte som en del av PBL-processen.

Slutbesked har idag en påverkan på andra myndighetsprocesser, försäkringsbolag och bankers hantering i dagsläget. Stadsbyggnadskontorets uppfattning är att många av dessa inte accepterar andra beslut än ett slutligt slutbesked i deras processer. En fördröjd process kan alltså ha negativa effekter för byggherrar även i andra delar av byggprocessen.

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen och förklarar beslutet omedelbart justerat.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 6 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Skolfastigheter i Stockholm AB:s yttrande daterat den 28 februari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

SISAB ställer sig positiva till lagförslaget. Förslaget om krav på klimatdeklaration bidrar till klimatmålen i Sveriges klimatpolitiska ramverk och ligger också i linje med Bygg- och anläggningssektorns färdplan mot en klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor som SISAB anslutit sig till.

SISAB ser också positivt på att det initiala målet är att öka medvetenheten och kunskapen om byggnaders klimatpåverkan, detta gör förslaget enklare att implementera. Kravet på klimatdeklarationer bedöms då kunna vara ett effektivt och samtidigt inte allt för kostnadsdrivande styrmedel för att branschen ska kunna minska klimatpåverkan och klara klimatmålen. SISAB välkomnar också att Boverket har i uppdrag att fortsätta utvecklingen av klimatdeklarationer så att det kan utvecklas till att bli ett starkare styrmedel med skarpare krav när branschen är mogen för det.

SISAB delar Boverkets bedömning att det är centralt att det finns grundläggande klimatdata som är öppet tillgängliga och att staten bör finansiera framtagandet av en nationell databas med generiska klimatdata för byggsektorn. En databas med öppen klimatdata ser SISAB som viktigt för att arbetet med klimatdeklarationer ska bli enhetligt och kostnadseffektivt att arbeta med i branschen.

Förslaget ses också vara grundligt utrett och det är positivt att konsekvenser för olika berörda aktörer både är beskrivna och beaktade i förslaget. Förslaget är också tydligt formulerat och att koppla förslaget om krav på klimatdeklarationer till PBL och förutsättningar för slutbesked ger en tydlig kravställning och uppföljning av att klimatdeklarationerna blir gjorda.

Micasa fastigheter i Stockholm AB:s yttrande daterat den 10 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter ställer sig positiv till insatser för ett mer hållbart

Stockholm och anser att förslaget om klimatdeklaration för byggnader ökar branschens kunskap om byggnadersklimatpåverkan under byggprocessen.

En viktig del är att projektera och bygga byggnader med låg klimatpåverkan där samlade beräkningar ur ett livscykelperspektiv enligt EN 15978 hållbarhet för byggnadsverk, byggnaders miljöprestanda tydliggörs enligt modellen A1-5 byggskede.

Micasa Fastigheter ställer sig positiva till att klimatdeklarationen tillämpas enbart vid uppförande av nybyggnad och inte vid ombyggnad, tillbyggnad eller ändring.

Förslagsvis anser Micasa Fastigheter att kontrollplanen enligt PBL Kap 10 § 6 ska kompletteras med krav på kontroll av klimatdeklaration innan starbesked erhållits i samband med tekniskt samråd PBL Kap 10 § 14. Genom att koppla deklarationstidpunkten till slutbeskedet enligt PBL Kap 10 § 34 stimuleras ett tidigt och systematiskt arbete med att upprätta klimatdeklarationer under byggprocessen.

Kostnadsrämsiga konsekvenser för byggherrar med arbetsinsats och eventuella licenser för beräkningsverktyg och kostnader för åtkomst till databaser, anser Micasa Fastigheter inte utgöra något hinder för att införa klimatdeklarationer. Branschen behöver få mer förståelse över hur klimatpåverkan under byggskedet påverkar hela processen utifrån ett förvaltningsperspektiv på 50 års sikt för minskad totalt klimatavtryck. Vidare bedömer Micasa Fastigheter att Boverket är den myndighet som är bäst lämpad för tillsyn, register och eventuella sanktioner.

AB Stockholms hems yttrande daterat den 26 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget ser positivt på en ny lagstiftning för att adressera byggnaders klimatpåverkan i uppförandeskedet. Vi uppfattar lagen som stödjande för ett arbete som pågått under flertalet

är att med att beräkna och minska klimatpåverkan vid nybyggnation av flerbostadshus. Det är av vikt att branschen får gemensamma förutsättningar och definitioner för beräkning av klimatpåverkan. Det är avgörande för kunskapsuppbyggnad och för att så småningom kunna ställa skarpare krav på minskad klimatpåverkan. Därför är lagen både viktig och genomförbar.

Lagen kommer i dess föreslagna konstruktion inte nödvändigtvis skapa incitament för att utföra beräkningar i tidiga skeden eller jobba med utsläppsminskningar under planering och projektering. För att driva detta behövs tydligare krav på klimatdeklarationer för tidiga skeden, men främst krav på maximal klimatpåverkan vid färdigställandet.

Kostnaden för att utföra klimatberäkningar minskar i takt med digitaliseringen är bolagets erfarenhet. Det bygger på att klimatberäkningen tas fram ur kostnadskalkyler som utvecklas under projektets gång. Det är inte alltid som denna kostnadskalkyl innehåller inköpta mängder hos entreprenören. Därför kan tid och kostnader för systemutveckling tillkomma om lagkravet innebär att klimatdeklarationen ska slututvecklas av entreprenören baserat på faktiska inköpta mängder.

Att Boverket som tillsynsmyndighet kan komma att utföra kontrollberäkningar är positivt. Det bör föregås av en tydlighet vad gäller krav på indata i form av emissionsfaktorer, omräkningsfaktorer (densitet) samt krav på hur stor täckningsgrad beräkningen har vad gäller hur stor andel av ingående mängd material som ska klimatberäknas. Genom att definiera ett krav på täckningsgrad i beräkningarna så premieras dessutom de aktörer som utför noggranna beräkningar framför de som gör det bristfälligt. Konsekvensen av det tidigare kan vara att man får en högre beräknad klimatpåverkan jämfört med en beräkning av lägre kvalitet.

Bolaget håller med om att garage och källare bör ingå i klimatdeklarationen. Utöver det är det som förslaget till lag framhåller svårt att ha rådighet över markförhållanden vilket är ett argument för att exkludera dessa ur klimatdeklarationen. Hänsyn bör dock tas till att markarbeten har en stor klimatpåverkan och ett alternativ kan vara att särredovisa denna klimatpåverkan för att skapa incitament att reducera dessa. Lagen föreslår även en exkludering av installationer och inredning. För nybyggnation är det en relevant avgränsning. Men om lagen i framtiden ska beröra även ombyggnation så bör dessa komponenter inkluderas. Detta då dessa komponenter enligt bolagets erfarenheter i ombyggnationer kan ha en relativt stor klimatpåverkan.

Bolaget ser också positivt på att inkludera bygg- och installationsprocessen i klimatdeklarationen. Åtgärder för att minska klimatpåverkan under detta skede kan genomföras i större utsträckning. Byggherrens rådighet över denna del av processen är mer begränsad, relativt till byggnadens materialåtgång och utformning. Det skulle därför vara fördelaktigt om generiska data och schablonberäkningar som bygger på dessa för denna del av klimatdeklarationen tillåts.

Bolaget ser inte ett behov av särskilt certifierade personer för att genomföra klimatdeklarationer. Vi ser inte heller en ny typ av profession eller konsulttjänst utvecklas. Däremot kommer befintliga konsulter och resurser inom tex kostnadskalkyl, arkitektur, konstruktörer, projektledare och miljösamordnare att behöva utveckla sin kompetens så att den omfattar klimatberäkningar.

Klimatdataregistret bör öppnas i högre utsträckning än i förslaget. Registret ska vara så öppet att aktörer kan söka upp klimatberäkningar som är liknande det egna byggprojektet. Detta för att lära sig mer och kompetensutvecklas, inte för att jämföra resultat. Användandet av registret kan uppmuntra till detta genom att marknaden får tillgång till uppgifter om byggnader och dess klimatdeklarationer på aggregerad nivå. Det kan även uppmuntra och driva fram nya tjänster och erbjudanden till branschen. Vi föredrar en lösning där aktörer har direktåtkomst till registret för klimatdeklarationer.

AB Svenska bostäders yttrande daterat den 11 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder anser på ett övergripande plan att promemorian ”Klimatdeklarationer för byggnader” känns genomarbetad och att den stödjer syftet att möta Parisavtalets åtaganden.

Bolaget anser att det är av stor vikt att lagförslaget utformas så att det skyndar på insatser som riktar sig mot minskad klimatpåverkan från byggnationer. Frivilliga miljöcertifieringssystem är inte tillräckliga drivkrafter i avseende på att minska byggnationers klimatpåverkan. Lagkravet förutsätts att driva på utvecklingen och omställningen till klimatneutralitet samt ändra beteendemönster och beslutsprocesser inom byggbranschen. Det är positivt att förslaget behandlar vikten av styrmedel och framtagandet av verktyg för att underlätta arbetet framåt med klimatdeklarationer.

Promemorian tydliggör väl svårigheterna i att beräkna klimatdeklarationer. Bolaget efterlyser därför ytterligare tydlighet kring vilken omfattning och metodik klimatdeklarationerna ska ha, för att de ska kunna jämföras och för att de ska kunna tjäna sitt syfte att minska byggnadens klimatavtryck. Ramverket måste vara tydligt i avseende på i vilka skeden och på vilka handlingar beräkningarna ska göras dvs. faktiska värden eller ej. Det måste även tydliggöras vilka produktkategorier som faller inom ramen för klimatdeklarationen.

Vidare ser bolaget en problematik i att beräkna kategorin Bygg – och installationsprocessen A5 på faktiska värden. Byggherren har ej tillräcklig insyn i denna del av byggprocessen som innefattar många underentreprenörer med olika hantverkskompetenser.

Bolaget anser därför att schablonvärden bör accepteras för denna del. Bolaget instämmer inte i förslaget att enbart certifierade personer ska kunna utföra klimatdeklarationer. Bolaget förespråkar istället kompetensförstärkning för projektledare, miljösamordnare, energisamordnare, kalkylavdelning samt inköp.

Bolaget anser att det är positivt att arbetsprocessen liknar redan känd metodik som med energideklarationer. Att undantagna byggnader följer samma mönster och att ansvarig myndighet, Boverket, är den samma för både energi – och klimatdeklarationer anser bolaget vara positivt.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen anser att lagförslaget kommer kunna bidra till en minskning av klimatpåverkan från byggskedet. Det är positivt att de skapas ett gemensamt regelverk för byggbranschen vad gäller upprättande av klimatkalkyler för byggskedet. Frivilliga miljöcertifieringssystem är inte tillräckliga drivkrafter i avseende på att minska byggnationers klimatpåverkan. Koncernledningen anser dock att förslaget behöver tydliggöras något. För att våra byggande bolag ska kunna ställa klimatkrav krävs en byggbranschstandard, men också att det tydliggörs vilka byggnadsdelar som ska ingå i beräkningsunderlaget. Det är också viktigt att det synliggörs vilka delar i byggskedet som påverkar mest för att kunna ställa relevanta krav för att minska klimatavtrycket från byggskedet. Idag finns behov av mer kunskap om hur stor påverkan som är relaterat till materialval, byggmetoder, konstruktionslösningar med mera.

Koncernledningen anser också att det är viktigt att beräkningsmodeller utvecklas för de val som görs i tidiga skedena i syfte att kunna beräkna effekter av t ex formgivning, olika val och beslut i byggprocessen som påverkar klimatavtrycket och som görs i tidiga skeden. Det är i processen från projekteringen till och med att byggnaden står klar som en beräkning av växthusgasutsläpp kan bidra som mest för att minska klimatpåverkan.

Stockholms hem och Svenska bostäder framför i sina remissvar att de inte ser ett behov av särskilt certifierade personer för att genomföra klimatdeklarationer. Däremot kommer befintliga konsulter och resurser inom t.ex. kostnadskalkyl, arkitektur, konstruktörer, projektledare och miljösamordnare att behöva utveckla sin kompetens så att den omfattar klimatberäkningar. Koncernledningen delar bolagens uppfattning när det gäller detta.

